

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé

Částka 40.

Vydána dne 17. října 1945.

O B S A H:

(88. a 89.) 88. Dekret presidenta republiky o všeobecné pracovní povinnosti. 89. Dekret presidenta republiky o vyznamenáních za zásluhy o výstavbu státu a za vynikající pracovní výkony.

88.

Dekret presidenta republiky ze dne 1. října 1945 o všeobecné pracovní povinnosti.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovují:

ČÁST I.

Pracovní povinnost.

§ 1.

K výkonu prací, jejichž neodkladné provedení vyžadují důležité zájmy veřejné, mohou býti přiděleni všichni práce schopní muži ve věku od 16 do 55 let a ženy ve věku od 18 do 45 let.

§ 2.

Z přidělení podle § 1 jsou vyňaty:

1. vojenské osoby v činné službě;
2. osoby, jejichž setrvání v dosavadní činnosti nebo na dosavadním místě jest s hlediska veřejného zájmu nezbytné;
3. posluchači vysokých škol, kteří řádně pokračují ve studiu nebo se připravují ke zkouškám a žáci středních a odborných škol veřejných nebo s právem veřejnosti;
4. osoby, které jsou v řádném učebním poměru;
5. ženy od počátku třetího měsíce těhotenství až do konce třetího měsíce následujícího po slehnutí, dále ženy, které pečují alespoň o jedno dítě mladší 15 let a ženy, které samy obstarávají domácnost a pečují alespoň o jednoho příslušníka této domácnosti;

6. členové cizích zastupitelských úřadů a příslušníci jejich rodin.

§ 3.

(1) Při přidělení k práci podle § 1 nutno přihlídnouti k osobním, hospodářským a sociálním poměrům přidělovaných osob; pokud možno budiž také vzat zřetel k odbornému školení a k dosavadnímu zaměstnání. Ženy lze přidělit jen k pracím, které zpravidla vykonávají ženy.

(2) Osoby ženaté a vdané mají býti přiděleny teprve tehdy, není-li dostatek vhodných osob svobodných.

(3) Především nutno přidělit osoby, které nevykonávají zaměstnání (povolání) nebo nejsou plně zaměstnány. Osoby, které jsou ve stálém pracovním poměru, v němž podléhají povinnému nemocenskému pojištění a skutečně pracují nebo provozují samostatnou úřadem schválenou nebo úřadu řádně opověděnou živnost nebo svobodné povolání, mohou býti přiděleny teprve tehdy, není-li dostatek jiných pracovních sil. Před přidělením osob v pracovním poměru budiž slyšen dosavadní zaměstnavatel.

(4) O uvolnění veřejných zaměstnanců pro přidělení dohodne se ministerstvo ochrany práce a sociální péče s příslušným ústředním úřadem.

(5) Osoby, které mají býti přiděleny k práci, musí býti k této práci zdravotně způsobilé. V pochybnosti posoudí způsobilost lékař okresního úřadu ochrany práce nebo jiný úřední lékař veřejné zdravotní služby.

§ 4.

(1) Ministerstvo ochrany práce a sociální péče po dohodě se zúčastněnými ministerstvy určí, ve kterých obvodech nebo hospodář-

ských odvětvích, ze kterých skupin povolání a do kterých jednotlivých závodů lze přidělovati osoby k práci podle § 1 a učiní opatření k vyrovnání potřeby pracovních sil v jednotlivých pracovních oborech a oblastech.

(2) Přidělení k práci lze nejdéle na dobu jednoho roku; tato doba může býti prodloužena jen z naléhavých důvodů, a to nejvýše o 6 měsíců.

§ 5.

(1) Návrh na přidělení osob k práci podá zaměstnavatel u okresního úřadu ochrany práce, v jehož obvodu se mají práce konati. Při tom osvědčí, že využil všech technických a organizačních možností, aby ušetřil pracovních sil. Návrh musí obsahovati údaje o počtu a druhu žádaných pracovních sil, o druhu a délce prací, které mají býti provedeny, údaje o mzdových a pracovních podmínkách a o tom, jak je zajištěno řádné ubytování a stravování vyžádaných osob.

(2) Okresní úřad ochrany práce může prozkoumati potřebu pracovních sil šetřením v závodě.

§ 6.

(1) K přidělení k práci je příslušný okresní úřad ochrany práce (pobočka), v jehož obvodu má osoba, která má býti přidělena k práci, bydliště nebo pobyt. Při přidělení osoby, která pracuje mimo bydliště nebo místo pobytu, je příslušný okresní úřad ochrany práce (pobočka), v jehož obvodu jest pracovní místo.

(2) Ve výměru o přidělení k práci se uvedou:

a) jméno a příjmení, data narození, národnost a bydliště (místo pobytu) přidělené osoby; po případě též její dosavadní pracovní místo;

b) označení závodu nebo pracovního místa, kde se mají konati práce;

c) druh přidělené práce, její místo a den, kdy má býti nastoupena;

d) doba, na kterou se osoba přidělí;

e) doba, kdy nutno nastoupiti cestu do pracovního místa;

f) poučení o opravných prostředcích, o možnosti žádati o podporu a o trestních ustanoveních.

(3) Výměr o přidělení k práci buďž doručen přidělené osobě a to, nejde-li o stav nouze, alespoň 3 dny přede dnem, stanoveným k nastoupení práce; je-li tato osoba v pracovním

poměru, buďž opis výměru doručen jejímu zaměstnavateli.

(4) Proti výměru o přidělení k práci jsou přípustné opravné prostředky podle § 3 vládního nařízení ze dne 4. června 1945, č. 13 Sb., o zatímní výstavbě úřadů ochrany práce.

(5) Na Slovensku je proti výměru o přidělení k práci přípustna stížnost k Povereníctvu Slovenskej národnej rady pre sociálnu starostlivosť. Stížnost dlužno podati do 15 dnů po doručení výměru u úřadu, který výměr vydal.

(6) Opravné prostředky podle odstavců 4 a 5 nemají odkladného účinku. Okresní úřad ochrany práce může přiznati odkladný účinek v případech hodných zvláštního zřetele, zejména vznikla-li by osobě přidělené k práci okamžitým nástupem do práce těžko nahraditelná škoda.

(7) Ze závažných důvodů existenčních nebo rodinných může okresní úřad ochrany práce (pobočka) odložit nastoupení přidělené práce na krátkou dobu.

§ 7.

Osoba podléhající pracovní povinnosti jest povinna:

1. předložiti na vyzvání okresnímu úřadu ochrany práce (pobočce) veškeré potřebné průkazy a dostaviti se osobně;

2. nastoupiti práci, k níž byla přidělena, a to v době, uvedené ve výměru o přidělení a předložiti novému zaměstnavateli tento výměr k nahlédnutí;

3. konati řádně a svědomitě práci, k níž byla přidělena.

§ 8.

Náklady prvé cesty osoby přidělené do práce z bydliště nebo místa pobytu do nového pracovního místa, jakož i cesty zpět po skončení přidělení, hradí zaměstnavatel, jemuž je osoba přidělena, pokud pracovní místo jest vzdáleno od bydliště (místa pobytu) přidělené osoby více než 6 km.

§ 9.

(1) Dosavadní pracovní poměr přidělením nezaniká; přidělená osoba se posuzuje po dobu přidělení, jako by byla na dovolené ve svém dosavadním pracovním poměru. Doba přidělení se považuje za dobu zaměstnání v tomto poměru.

(2) Po dobu konání přidělených prací nepřisluží osobě přidělené k práci mzda nebo jiné vedlejší a naturální požitky z dosavadního pracovního poměru kromě naturálního bytu.

(3) Osoba přidělená k práci má vůči svému dosavadnímu zaměstnavateli nárok na poměrnou část dovolené, byla-li před přidělením v běžném kalendářním roce zaměstnána nepřetržitě v témž závodě. (u téhož zaměstnavatele) alespoň 2 měsíce a neměla-li před přidělením k práci dosud dovolené. Poměrná část dovolené přísluší také, nebyla-li splněna čekací doba předepsaná platnými předpisy. Poměrná část dovolené se stanoví tak, že se poskytne za každý v zaměstnání započatý kalendářní měsíc jedna dvanáctina dovolené, která by osobě přidělené k práci příslušela podle platných předpisů, kdyby byla splněna čekací doba.

(4) Pokud přidělení trvá, jakož i v době, která počíná dnem doručení výměru o přidělení a končí sedmým dnem po skončení přidělené práce, může být zrušen dosavadní pracovní poměr přidělené osoby jen se souhlasem okresního úřadu, ochrany práce, příslušného podle dosavadního místa práce.

(5) Nenastoupila-li osoba přidělená k práci do dřívějšího zaměstnání do 7 dnů po skončení pracovního poměru založeného přidělením, považuje se původní pracovní poměr za zrušený, leč by včasné nastoupení práce bylo znemožněno překážkami vzniklými bez jejího zavinění. Přidělená osoba je povinna dosavadního zaměstnavatele ihned o tom vyrozumět.

§ 10.

(1) Pracovní poměr přidělením založený jest soukromoprávní. Mzdové a pracovní podmínky se řídí příslušnou mzdovou vyhláškou; není-li takové vyhlášky, přísluší mzda obvyklá v místě pro práci stejného nebo podobného druhu.

(2) Neměla-li osoba, přidělená k práci v běžném kalendářním roce plně dovolené v dosavadním pracovním poměru, má nárok na poměrnou část dovolené po nepřetržitém dvouměsíčním konání prací, k nimž byla přidělena. Pro určení výměry dovolené jsou rozhodnými předpisy, které platí pro nové pracovní místo.

(3) Zaměstnavatel, jemuž byly přiděleny osoby k práci, jest povinen zajistiti jim řádné ubytování a stravování. Hodnotu naturálních požitků, čítajíc v to ubytování a stravování, může zaměstnavatel započísti do mzdy podle platných předpisů.

§ 11.

Sociální pojištění osob přidělených k práci se řídí všeobecnými předpisy o veřejnoprávním sociálním pojištění. Podrobnosti stanoví ministerstvo ochrany práce a sociální péče v dohodě se Slovenskou národní radou vyhláškou uveřejněnou ve Sbírce zákonů a nařízení.

§ 12.

Okresní úřad ochrany práce, příslušný podle místa zaměstnání, může z důležitých důvodů výjimečně zprostiti pracovní povinnosti osoby k práci přidělené dříve, než uplyne doba stanovená ve výměru o přidělení. Nastoupením vojenské činné služby zaniká přidělení k práci.

ČÁST II.

Omezení sjednání a rozvázání pracovního (učebního) poměru.

§ 13.

(1) Pracovní (učební) poměr může být s právní účinností sjednán nebo rozvázán — s výjimkou případů uvedených v odstavcích 2 až 4 — jen po předchozím souhlasu příslušného okresního úřadu ochrany práce. Byli-li pracovní (učební) poměr zprostředkovan okresním úřadem ochrany práce, má se za to, že byl dán souhlas k vstupu do zaměstnání.

(2) Souhlasu ke sjednání pracovního poměru podle odstavce 1 není třeba, jde-li o přijetí:

a) zaměstnanců, jejichž pracovní poměr se obvykle sjednává na méně než 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích,

b) výpomocných dělníků, zaměstnaných při naléhavých pracích v zemědělství nebo lesnictví, nikoli déle než 4 týdny nepřetržitě,

c) osob, které jsou přijaty toliko k odstranění stavu nouze (na př. k odstranění následků živelní pohromy).

(3) Souhlasu k rozvázání pracovního poměru podle odstavce 1 není třeba:

a) souhlasí-li s rozvázáním pracovního poměru obě strany,

b) je-li kdo přijat na zkoušku nebo na výpomoc a zruší-li se takový pracovní poměr do měsíce,

c) u zaměstnanců přijatých na práce sezonní nebo kampaňové po skončení těchto prací,

d) v zemědělských (lesnických) závodech u pracovních sil, které nejsou v zemědělství (lesnictví) zaměstnány z povolání, nýbrž jen přechodně při naléhavých pracích,

e) jde-li o pracovní poměry, uvedené v odstavci 2.

(4) Ministr ochrany práce a sociální péče může po slyšení zúčastněných ministrů vyhláškou v Úředním listě stanoviti, že některé druhy pracovních poměrů mohou býti sjednány nebo rozvázány bez souhlasu okresního úřadu ochrany práce. Toto opatření může býti učiněno buď všeobecně pro určité obvody nebo hospodářská odvětví, skupiny povolání nebo pro jednotlivé závody.

§ 14.

Souhlas k přijetí zaměstnance (učně) nebo k rozvázání pracovního (učebního) poměru uděluje okresní úřad ochrany práce, v jehož obvodu je místo práce. Má-li zaměstnanec bydliště (pobyt) v obvodu jiného okresního úřadu ochrany práce, vyžádá si — jde-li o sjednání pracovního (učebního) poměru — okresní úřad ochrany práce, příslušný k udělení souhlasu, vyjádření onoho okresního úřadu ochrany práce.

§ 15.

(1) Při rozhodování o návrzích na udělení souhlasu ke sjednání nebo rozvázání pracovního (učebního) poměru přihlíží okresní úřad ochrany práce

a) k sociálním poměrům a k odbornému výcviku zaměstnance;

b) k potřebám trhu práce,

c) k významu úkolů zúčastněných závodů a hospodářských odvětví,

d) k výkonnosti dotčených závodů.

(2) Ministerstvo ochrany práce a sociální péče může vydati směrnice a stanoviti podmínky pro udělení souhlasu.

(3) Udělení souhlasu k rozvázání pracovního (učebního) poměru se netýká soukromoprávních nároků z něho vyplývajících. Může-li býti podle platných předpisů pracovní (učební) poměr zrušen bez dodržení výpovědní lhůty a nerozhodl-li dosud o tom pravoplatně příslušný soud, je okresní úřad ochrany práce oprávněn při udělení souhlasu rozhodnouti předběžně i tuto otázku. Rozhodne-li o věci později pří-

slušný soud a je-li rozhodnutí okresního úřadu ochrany práce v rozporu s rozsudkem soudu, projedná okresní úřad ochrany práce věc znovu, jsa vázán pravoplatným soudním rozsudkem.

§ 16.

Zaměstnanec, jehož pracovní (učební) poměr byl rozvázán, je to povinen neprodleně hlásiti u okresního úřadu ochrany práce (pobočky) příslušného podle dosavadního bydliště (pobytu) nebo místa práce.

§ 17.

Ustanovení §§ 13 až 16 vztahují se jen na pracovní (učební) poměry založené na soukromoprávní smlouvě.

ČÁST III.

Všeobecná a závěrečná ustanovení.

§ 18.

Ministr ochrany práce a sociální péče může vyhláškou v Úředním listě stanoviti, že osoby podléhající pracovní povinnosti podle § 1 jsou — pokud nepracují — povinny hlásiti se u okresního úřadu ochrany práce (pobočky), příslušného podle bydliště (místa pobytu).

§ 19.

Za újmu, která vzejde zaměstnavateli z rozhodnutí okresního úřadu ochrany práce podle části I. a II. tohoto dekretu, neposkytuje se odškodnění.

§ 20.

Povolání k osobním úkonům podle platných předpisů může se díti jen v dohodě s příslušným okresním úřadem ochrany práce (pobočkou). Je-li nebezpečí v prodlení, může se tento souhlas vyžádati dodatečně.

§ 21.

Ustanovení části I. tohoto dekretu se vztahují i na příslušníky cizích států, pokud v nich příslušníci Československé republiky podléhají rovněž obdobným opatřením.

§ 22.

Úřady veřejné správy, soudy, nositelé sociálního pojištění, jakož i právnícké a fyzické

osoby, jsou povinny k žádosti úřadů ochrany práce spolupůsobiti při provádění tohoto dekretu.

§ 23.

(1) Jednání a opominutí příčící se předpisům tohoto dekretu nebo předpisům vydaným k jeho provedení, trestají okresní úřady ochrany práce pořádkovou pokutou do výše 10.000 K nebo okresní národní výbory na návrh těchto úřadů správními tresty, a to pokutou do výše 100.000 K nebo vězením do jednoho roku anebo oběma těmito tresty.

(2) Byl-li uložen správní trest peněžité, buď zároveň pro případ jeho nedobytnosti uložen náhradní trest vězení podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě na čin stanovené.

§ 24.

Ministr ochrany práce a sociální péče se zmocňuje, aby vydal v dohodě s ministrem financí předpisy o poskytování podpor k odškodnění újmy, která vzejde osobám přiděleným k práci.

§ 25.

(1) Působnost okresního úřadu ochrany práce podle tohoto dekretu vykonávají na Slovensku „úřady práce“.

(2) Zmocnění daná tímto dekretem ministrem se vykonávají na Slovensku v dohodě se Slovenskou národní radou.

§ 26.

Dnem účinnosti tohoto dekretu pozbývají platnosti všechny právní předpisy, které se vztahují na věci upravené tímto dekretem.

§ 27.

Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr ochrany práce a sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry a se Slovenskou národní radou.

Dr. Beneš v. r.

Flerlinger v. r.

Dr. Šoltész v. r.

89.

Dekret presidenta republiky ze dne 12. října 1945

o vyznamenáních za zásluhy o výstavbu státu
a za vynikající pracovní výkony.

K návrhu vlády a po dohodě se Slovenskou národní radou ustanovují:

§ 1.

(1) Osobám, které se vynikajícími výkony na poli hospodářském, vědeckém nebo kulturním zasloužily o výstavbu státu nebo které vynikajícími pracovními výkony přispěly k mimořádnému úspěchu veřejného významu v průmyslové výrobě, v zemědělství, při zajištění výživy nebo v jiném hospodářském podnikání, mohou býti udělena tato vyznamenání:

a) čestný titul „Hrdina práce (Hrdinové práce)“,

b) čestná putovní standarta „Hrdinům práce“,

c) čestná standarta „Bojovníkům práce“,

d) čestný odznak za zásluhy o výstavbu státu,

e) čestný odznak pracovní obětavosti,

f) veřejné uznání.

(2) Spolu s vyznamenáními uvedenými v odstavci 1 mohou býti udělovány peněžní nebo jiné odměny nebo propůjčována práva a výhody.

(3) Ministr ochrany práce a sociální péče může stanoviti ve vyhláškách, jež budou vydány podle platných předpisů o provádění mzdové politiky, zvláštní úpravu pracovních a mzdových podmínek pro zaměstnance, kterým bylo uděleno vyznamenání podle tohoto dekretu.

§ 2.

Vyznamenání uvedená v § 1, odst. 1, písm. a) a f) mohou býti udělována jednotlivým osobám nebo souborům osob, vyznamenání uvedená pod písm. b) a c) pouze souborům osob, ostatní vyznamenání udělují se jednotlivým osobám.

§ 3.

(1) Vyznamenání uvedená v § 1, odst. 1, písm. a) a b) udělují se zejména každoročně ke dni 1. května.

(2) Vyznamenání uvedené v § 1, odst. 1, písm. b) uděluje se na dobu jednoho roku.

§ 4.

(1) Vyznamenání uvedená v § 1, odst. 1, písm. a) a b) uděluje vláda na návrh člena vlády, příslušného podle odstavce 2 po dohodě s Ústřední radou odborů.

(2) Ostatní vyznamenání a odměny podle tohoto dekretu zřizuje a uděluje, jde-li o pracovní výkoný osob nebo souborů osob, které vykonávají práce nebo služby na základě pracovního (učební) poměru nebo pracují jako domácí dělníci, ministr ochrany práce a sociální péče, jinak člen vlády, do jehož oboru působnosti náležejí ostatní výkoný uvedené v § 1, odst. 1.

(3) Udělení vyznamenání a odměn za pracovní výkoný navrhuje zásadně Ústřední rada odborů.

§ 5.

(1) Spolu s vyznamenáním odevzdá se vyznamenánému zvláštní listina o udělení vyznamenání.

(2) Za udělení vyznamenání podle tohoto dekretu se nevybírají poplatky.

§ 6.

Popis vyznamenání uvedených v § 1, odst. 1, písm. a) až e) a podrobné předpisy k provedení §§ 1 až 5 stanoví vláda nařízením.

§ 7.

(1) Vyznamenání ztrácí, kdo byl pravoplatně soudem odsouzen pro zločin, dále pro přečin nebo přestupek podle zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb. na ochranu republiky, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících nebo pro přečin nebo přestupek spáchaný z pohnutek nízkých nebo nečestných nebo proti veřejné mravopěstnosti.

(2) Ministerstvo ochrany práce a sociální péče nebo ministerstvo, do jehož oboru působnosti náležejí výkoný uvedené v § 1, odst. 1, může odejmouti vyznamenání, dopustil-li se vyznamenáný po udělení vyznamenání jednání, které jej činí nehodným vyznamenání, nebo vyšly-li dodatečně najevo skutečnosti uvedené v odstavci 1.

§ 8.

Kdo si osobuje vyznamenání uvedené v § 1, odst. 1 nejso k tomu oprávněn, bude potrestán, nejde-li o čin přísněji trestný, okresním národním výborem pokutou do 20.000 K nebo vězením do dvou měsíců. Byla-li uložena pokuta, buďiz pro případ její nedobytnosti uložen zároveň podle míry zavinění náhradní trest vězení do dvou měsíců.

§ 9.

Tento dekret nabývá účinnosti prvním dnem po vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

David v. r.

Gottwald v. r.

Dr. Šrámek v. r.

Široký v. r.

Ursíny v. r.

Masaryk v. r.

gen. Svoboda v. r.

Dr. Ripka v. r.

Nosek v. r.

Dr. Šrobár v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Dr. Stránský v. r.

Kopecký v. r.

Laušman v. r.

Đuriš v. r.

Dr. Pietor v. r.

gen. Hasal v. r.

Hála v. r.

Dr. Šoltész v. r.

Dr. Procházka v. r.

Majer v. r.

Dr. Clementis v. r.

gen. Dr. Ferjenčík v. r.

Lichner v. r.